

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลาง ครั้งนี้ครอบคลุมสาระสำคัญต่าง ๆ ตามลำดับตั้งแต่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการบริการ อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท คือ การจัดการศึกษาสายสามัญ การจัดการศึกษาสายอาชีพ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท คือ การจัดการศึกษาสายสามัญ การจัดการศึกษาสายอาชีพ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนตามตัวแปรต้น คือ อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

สมมติฐานของการวิจัย

1. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน
2. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน
3. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีที่มาของการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน

4. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน
5. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน
6. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการบริหาร อบต. ในภาคกลางที่เข้าร่วมในโครงการสัมมนาคณะกรรมการบริหาร อบต. ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มอบให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดสัมมนาเมื่อวันที่ 27-28 มีนาคม 2540 รวมประชากรทั้งสิ้น 987 คน จาก 15 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ชัยนาท นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สระบุรี สุพรรณบุรี และอุทัยธานี โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม อันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) คือ เป็นคำถามปิด มีคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริง จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท คือ การจัดการศึกษาสายสามัญ การจัดการศึกษาสายอาชีพ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียน ซึ่งในกิจกรรมแต่ละประเภทจำแนกข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) ชนิด 3 ระดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมมาก ปานกลางและน้อย จำนวน 53 ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบเปิดกว้าง (Open End) เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ตอบ โดยผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเสรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้จำนวน 244 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.6

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Sciences/Personal Computer) ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามกิจกรรมทั้ง 4 ประเภท และจำแนกตามตัวแปรต้น คือ

อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบรายคู่ในข้อที่มีความแตกต่างด้วยวิธีการทดสอบของ เชฟเฟ่ (Scheffe's)

4.4 ปัญหาและอุปสรรค นำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูลแล้วแสดงค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกกล่าวสรุปเป็น 4 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีจำนวนทั้งสิ้น 244 คน มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มากที่สุด จำนวน 91 คน (ร้อยละ 37.3) รองลงมาคืออายุ 30 - 40 ปี จำนวน 88 คน (ร้อยละ 36.1) 50 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน (ร้อยละ 20.5) และน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 6.1)

- ระดับการศึกษา พบว่า กรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 76 คน (ร้อยละ 31.1) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 74 คน (ร้อยละ 30.3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 56 คน (ร้อยละ 23.0) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 22 คน (ร้อยละ 9.0) ปวส./ปกศ./สูง/หรืออนุปริญญา จำนวน 16 คน (ร้อยละ 6.6)

- ที่มาของการดำรงตำแหน่ง พบว่า กรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มีที่มาจากสมาชิกสภา ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 141 คน หรือร้อยละ 57.8 และมีที่มาจากสมาชิกสภาโดยตำแหน่ง จำนวน 103 คน หรือร้อยละ 42.2

- อาชีพ กรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 122 คน (ร้อยละ 50.0) รองลงมาคือค้าขาย จำนวน 62 คน (ร้อยละ 25.4) อาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้างทั่วไปและทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 34 คน (ร้อยละ 13.9) และรับราชการน้อยที่สุด จำนวน 26 คน (ร้อยละ 10.7)

- รายได้ กรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 128 คน (ร้อยละ 52.5) รองลงมาคือ 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 47 คน (ร้อยละ 19.3) ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 41 คน (ร้อยละ 16.8) และมีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.5)

- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น กรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น 20 ปีขึ้นไป จำนวน 171 คน (ร้อยละ 70.1) รองลงมาคือ 16 - 20 ปี จำนวน 37 คน (ร้อยละ 15.2) น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 23 คน (ร้อยละ 9.4) และ 10 - 15 ปี มีน้อยที่สุด จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.3)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนทั้ง 4 กิจกรรม คือ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียน แต่ละกิจกรรมจำแนกข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการวัดผลประเมินผล สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาสายสามัญ กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.956$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบว่า ด้านการดำเนินงาน ข้อที่กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมมากคือ ร่วมประชาสัมพันธ์กระตุ้นเตือนให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการเรียนสายสามัญ เพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 2.512$) และในด้านการติดตามประเมินผล มีข้อที่กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมน้อย คือ ร่วมประชุมกับ ศบอ. เพื่อวางแผนในการติดตามผลการจัดการศึกษาสายสามัญ ($\bar{X} = 1.590$)

2. การศึกษาสายอาชีพ กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรายด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.980$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบว่า ข้อที่กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมมากในด้านการดำเนินงาน คือ ร่วมประชาสัมพันธ์และชักชวนให้ประชาชนใช้เวลาว่างเข้ารับการศึกษายสายอาชีพ ($\bar{X} = 2.393$) และในด้านการติดตามประเมินผล ข้อที่กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมน้อย คือ ร่วมประชุมกับ ศบอ. เพื่อวางแผนในการติดตามผลการจัดการศึกษายสายอาชีพ ($\bar{X} = 1.582$)

3. การศึกษาดตามอัธยาศัย กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรายด้านและโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.162$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบว่า ข้อที่กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมมากในด้านการวางแผน จำนวน 2 ข้อ คือ ร่วมในการสำรวจความต้องการแหล่งให้บริการความรู้ข้อมูลข่าวสารเช่นที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.340$) และร่วมสนับสนุนให้มีการนำเสนอโครงการจัดตั้งที่อ่านฯ ลงในแผนพัฒนาตำบล/

หมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.336$) ในด้านการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือร่วมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในตำบล/หมู่บ้าน เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือ และให้ใช้บริการในที่อ่านฯ ($\bar{X} = 2.393$)

4. การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรายด้านและโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.879$)

จึงสรุปได้ว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.994$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามประเภทของกิจกรรม คือ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นคู่เดียว ระหว่างการศึกษาสายอาชีพกับการศึกษาตามอัธยาศัยที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรต้น คือ อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกรรมการบริหาร อบต. ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมากกว่ากลุ่มอายุ 30 - 40 ปี

2. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีที่มาของการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ และการจัดตั้งศูนย์การเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้นำชุมชนที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญและการจัดตั้งศูนย์การเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท และกรรมการบริหาร อบต. ที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญและการจัดตั้งศูนย์การเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท

6. กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยกรรมการบริหาร อบต. ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น 16 - 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นระหว่าง 10 - 15 ปี และน้อยกว่า 10 ปี

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการบริหาร อบต. ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกออกเป็น 2 ส่วน สรุปได้ดังนี้

5.1 ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.716$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับ จำนวน 3 ข้อ คือ

- 1) งบประมาณของ อบต. ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.299$)
- 2) ติคภารกิจในการประกอบอาชีพส่วนตัว ($\bar{X} = 3.029$)
- 3) การเขียนโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนค่อนข้างยาก ($\bar{X} = 2.996$)

5.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอในประเด็นที่มีความถี่มากที่สุดกิจกรรมละ 2 ประเด็น ดังนี้

5.2.1 การจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ กรรมการบริหาร อบต. ไม่ค่อยได้มีส่วนร่วม เพราะศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดำเนินการเอง จึงอยากให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอร่วมประชุมชี้แจงการจัดการศึกษาสายสามัญให้กับ อบต.

5.2.2 การจัดกิจกรรมการศึกษาสายอาชีพ กรรมการบริหาร อบต. มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่าควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการด้านอาชีพของประชาชนทุกตำบลและควรเลือกผู้สอนที่มีคุณภาพ สามารถสอนและแนะนำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง

5.2.3 การจัดกิจกรรมการศึกษาดตามอัธยาศัย กรรมการบริหาร อบต. มีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนสื่อด้านการเกษตรและสื่อประเภทอื่น ๆ ไว้ในที่อ่านฯ และเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรดูแลและติดตามการให้บริการในที่อ่านฯ บ้าง

5.2.4 การจัดตั้งศูนย์การเรียน กรรมการบริหาร อบต. มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีศูนย์การเรียนทุกตำบล และกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้บริการที่ศูนย์การเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนในภาคกลางครั้งนี้พบว่าประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน พบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.994$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้เข้าร่วมสัมมนาคณะกรรมการบริหาร อบต. ที่กรมการศึกษาออกโรงเรียน ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสัมมนา เมื่อวันที่ 27 - 28 มีนาคม 2540 ทำให้ได้รับทราบนโยบายและบทบาทหน้าที่ของ อบต. กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ได้มีการชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมและเสนอแนะวิธีการเขียนโครงการจัดการศึกษาออกโรงเรียนให้กับกรรมการบริหาร อบต. แต่อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการสัมมนาสั้นเกินไป กรรมการบริหาร อบต. บางท่านอาจไม่เข้าใจและไม่ทราบว่า จะร่วมจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนได้อย่างไร นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้ดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่เข้าไปติดต่อประสานงานในการจัดกิจกรรมกับกรรมการบริหาร อบต. น้อยเกินไปหรืออาจไม่ได้มีการประสานงาน ผลของการมีส่วนร่วมจึงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ สมสินทรัพย์ (2533) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของสตรี กพสม. โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ กมล โอเอี่ยม (2526) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มีต่อการให้ความร่วมมือในงานการศึกษาผู้ใหญ่ด้านส่งเสริมการเกษตรจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีโดยวิธีการที่เจ้าหน้าที่ไปปรึกษาหารือก่อนเข้าปฏิบัติงานในหมู่บ้าน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละกิจกรรมพบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ การศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 2.162$) การศึกษาสายอาชีพ ($\bar{X} = 1.980$) การศึกษาสายสามัญ ($\bar{X} = 1.956$) และการจัดตั้งศูนย์การเรียน ($\bar{X} = 1.879$) จะเห็นได้ว่ากรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่ากิจกรรมอื่น อาจเป็นเพราะว่า กรรมการบริหาร อบต. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของการจัดการศึกษา

ตามอรรถาธิบาย ที่ดำเนินการอยู่ในหมู่บ้านมาเป็นเวลานาน หรืออาจเป็นเพราะกรรมการบริหาร อบต. จำนวนมากเป็นคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านด้วย ทำให้มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรม จึงสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ประกอบ คุณารักษ์ และคณะ (2531) ที่พบว่าความเข้าใจในหน้าที่ของกรรมการศึกษา เป็นผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาคีขึ้น นอกจากนี้ นิตยา วีระพงษ์ (2525) ยังพบว่า ความเข้าใจในงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประชาชนมีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท คือ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอรรถาธิบาย และการจัดตั้งศูนย์การเรียน พบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแต่ละประเภทแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะการจัดแบ่งประเภทกิจกรรมของกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มีการศึกษาวิเคราะห์แล้วว่า กิจกรรมแต่ละประเภทแตกต่างกันจริง จึงทำให้การมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมทั้ง 4 ประเภทแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สากต สถิตวิทยานันท์ (2532) ที่ว่า จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ชุมชนหรือหมู่บ้านไม่ได้มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือคนทั้งหมู่บ้านจะเหมือนกันทั้งหมด บางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นได้ แต่ในบางกิจกรรมอาจร่วมไม่ได้

เมื่อพิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วม พบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอรรถาธิบายสูงสุด รองลงมาคือการศึกษาสายอาชีพ ส่วนกิจกรรมการจัดตั้งศูนย์การเรียนจะต่ำสุด เนื่องจากกิจกรรมการศึกษาตามอรรถาธิบายจะเป็นไปตามธรรมชาติ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และเป็นกิจกรรมที่มีมาเป็นระยะเวลาชยาวนาน การจัดกิจกรรมไม่มีระบบที่ยุ่งยาก กรรมการบริหาร อบต. จึงมีส่วนร่วมสูงสุด สำหรับศูนย์การเรียนเป็นกิจกรรมใหม่ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมากกว่า ต้องมีองค์ประกอบในการจัดตั้งเช่น สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ซึ่งต้องมีการจัดเตรียม เป็นผลให้กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่ำสุด

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน ตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น พบว่า

3.1 กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กรรมการบริหาร อบต. เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ทุกคนจึงอยากจะทำประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชนของตนเอง จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และอาจเป็นเพราะกรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่อายุ ไม่แตกต่างกันมาก กล่าวคือ มีอายุ 41-50 ปี และ 30-40 ปี เป็นส่วนใหญ่ ทำให้อายุไม่มี ผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการบริหาร อบต. ซึ่ง สอดคล้องกับการวิจัยของ จูจาร์ตน์ จีนประชา (2539) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วน ร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสุจินต์ คาววิระกุล (2527) ได้ศึกษาพบว่า อายุไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการวิจัยของคอฟแมน (Kaufman อ้างถึง ในจูจาร์ตน์ จีนประชา, 2539) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบทพบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะว่าการกรรมการบริหาร อบต. ก็คือผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่นที่มีความคุ้นเคยกับกิจกรรมการ ศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะเรื่องที่ทำหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นอย่างดี จึงได้ให้ความร่วมมือ มากกว่ากิจกรรมอื่น

3.2 กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระดับการศึกษาดังกัน มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการกรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มี การศึกษาอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันคือ ระดับประถมศึกษาร้อยละ 31.1 และระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นร้อยละ 30.3 เนื่องจากแต่เดิมรัฐจัดการศึกษาภาคบังคับเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ

เริ่มขยายการศึกษาระดับประถมถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เมื่อ พ.ศ.2503 ต่อมาการประถมศึกษา ได้ลดระดับการศึกษาภาคบังคับเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อ พ.ศ.2520 (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2527) การได้รับการศึกษาของกรมการบริหาร อบต. จึงยังคงอยู่ในช่วงการศึกษาภาคบังคับเป็นส่วนใหญ่ การที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่านี้จึงมีน้อย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันรัฐได้จัดให้บริการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่ขาดโอกาสหรือพลาดโอกาสที่จะศึกษาในระบบโรงเรียนแล้วก็ตาม แต่ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับที่ นลินี ศรีสารคาม (2528) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการจัดการศึกษานอกระบบ ศึกษากรณีจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกรรมการหมู่บ้านในการจัดการศึกษานอกระบบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 กรรมการบริหาร อบต. ที่มีที่มาของการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ตำแหน่งของบุคคลอย่างเป็นทางการนับว่ามีอิทธิพลต่อชุมชนอย่างยิ่ง ผู้นำชุมชนจัดได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพเด่น ประกอบกับมีความสามารถอื่น ๆ ที่ทำให้สมาชิกยอมรับนับถือ และยกย่องให้เป็นผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการเป็นกรรมการบริหาร อบต. ไม่ว่าจะมาจากทางเลือกตั้งหรือมีที่มาโดยตำแหน่ง ก็ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชนให้เป็นผู้นำในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถโน้มน้าวให้บุคคลอื่นในสังคมเดียวกันปฏิบัติตามหรือเห็นพ้องด้วย ด้วยเหตุนี้กรรมการบริหาร อบต. จะมีที่มาของการดำรงตำแหน่งต่างกัน ก็มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่ต่างกัน

3.4 กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าอาชีพไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน สอดคล้องกับที่ นัฐพงศ์ เถาะสูงเนิน (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้สนับสนุนโครงการพัฒนาและผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ นอกจากนั้น นิตยา วีระพงศ์ (2525) ยังได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ระดับความร่วมมือ

ของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มมากขึ้น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรกรรม และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นส่วนใหญ่ อาจไม่เข้าใจถึงวิธีการในการมีส่วนร่วม หรืออาจเนื่องจากการประสานงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ดีพอ ขาดการชี้แจงทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน จึงทำให้กรรมการบริหาร อบต. ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สอดคล้องกับ มณีรัตน์ ลัมสืบเชื้อ (2524) และ คอฟแมน (อ้างถึงใน จุฑารัตน์ จีนประชา, 2539) ที่พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชน

3.5 กรรมการบริหาร อบต. ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินต์ ดวงวิระกุล (2527) ที่พบว่า รายได้ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาหมู่บ้าน และประภิต จันทรศรี (2532) ที่ศึกษาพบว่า กรรมการหมู่บ้านที่มีรายได้เฉลี่ยต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญและการจัด ตั้งศูนย์การเรียนของกรรมการบริหาร อบต. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับที่ อาสา เกษทรัพย์ (2524) ได้ศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงมีส่วนร่วม ในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำ เช่นเดียวกับ คอฟแมน (Kaufman อ้างถึงใน จุฑารัตน์ จีนประชา, 2539) ศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อค้นพบครั้งนี้มีทั้งความสอดคล้องและขัดแย้งกับการศึกษาของคนอื่น ๆ ที่อ้างแล้ว อาจเป็นเพราะว่า กรรมการบริหาร อบต. ก็คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น ที่พร้อมจะ สนับสนุนและให้ความร่วมมือในรูปของ วัสดุ อุปกรณ์ เงิน หรือในรูปของแรงงาน ทั้งนี้ย่อม ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ตนสนใจ และคิดว่าได้รับประโยชน์โดยตรง เช่นกิจกรรมการศึกษาสายสามัญและการจัดตั้งศูนย์การเรียน เป็นกิจกรรมที่สามารถยกระดับความรู้พื้นฐานของตนเองและ ประชาชนในชุมชน ดังนั้น กรรมการบริหาร อบต. ที่มีความพร้อมในเรื่องรายได้จึงให้ความ สนใจและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและการจัดตั้งศูนย์การเรียนมากกว่า กิจกรรมอื่น

3.6 กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับที่ ประสิทธิ์ ตันติกาญจน์ (2530) ได้ศึกษาการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมทางการเมือง และประคิด จันทรศรี (2532) ที่ศึกษาพบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีระยะเวลาอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า กรรมการบริหาร อบต. ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น 16 - 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น 10 - 15 ปี และน้อยกว่า 10 ปี ซึ่งตรงกับการวิจัยของกรรณิกา ชมดี (2524) และ คอฟแมน ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรรมการบริหาร อบต. ส่วนมากจะมีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนานรวมแล้วถึงร้อยละ 85.3 จึงมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นของตน สามารถเฝ้าต่อการปฏิบัติงานได้ดีกว่า และยังรู้สภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมการศึกษิตตามอัธยาศัยที่จัดในรูปแบบของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมรับผิดชอบมานาน จากเหตุผลดังกล่าวสามารถสนับสนุนความเชื่อที่ว่าผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนานจะเป็นปัจจัยที่เอื้อให้มีส่วนร่วมดีกว่า

4. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการบริหาร อบต. พบว่า ปัญหาและอุปสรรค เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 3 ข้อคือ

- งบประมาณของ อบต. ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
- ติดภารกิจในการประกอบอาชีพส่วนตัว
- การเขียนโครงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนค่อนข้างยาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อบต. เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารในตำบลที่มีการบริหารงานของตนเอง มีพนักงานส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติและมีอำนาจในการออกข้อบังคับตำบลของตนเองอีกด้วย ในรอบปีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานโดยมักจะมองเพียงการ

แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้งบประมาณดำเนินการพัฒนาส่วนใหญ่ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ก็ ถนน และน้ำเป็นหลักใหญ่ ซึ่งนับเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในเบื้องต้นได้ เป็นอย่างดี (กรมการปกครอง, 2540) อย่างไรก็ตาม อบต. ควรได้ใช้งบประมาณเพื่อแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านอื่น ๆ เช่น ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาเด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะเป็นอำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามมาตรา 67 ภายใต้งบบังคับ แห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

สำหรับข้อปัญหาที่เกี่ยวกับติดภารกิจในการประกอบอาชีพส่วนตัวนั้น ผลการศึกษา สอดคล้องกับของ จุฬารัตน์ จีนประชา (2539) ที่ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนไม่มีเวลาร่วม กิจกรรม เพราะมีภารกิจมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากรมการบริหร อบต. ส่วนหนึ่งคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องมีการะหน้าที่ในการปกครองดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน ดำเนินงานตาม นโยบายของรัฐบาลซึ่งรับมาจากนายอำเภอและนอกจากภารกิจประจำดังกล่าว กรมการบริหร อบต.ยังต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เพราะค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนประเภทเบี่ยเลี้ยง ที่ได้รับตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ในฐานะกรมการ บริหร อบต. ไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายภายในครอบครัวได้

ในข้อปัญหาเกี่ยวกับการเขียนโครงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนข้างยาก นั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องน่าจะปรับปรุงแบบฟอร์มหรือวิธีการในการขออนุมัติ โครงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการปฏิบัติ นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของ กศน.ควรได้มีการประสานงานกับกรมการบริหร อบต. อย่างสม่ำเสมอ เพราะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จะเป็นผลสำเร็จได้นั้นต้องมีการ ประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากดำเนินงานโดยลำพังแล้วย่อมสำเร็จได้ยาก ดังที่ ซอทดด์ (Schott อ้างถึงในรัฐพงศ์ เกษะสูงเนิน, 2532) ได้ทำการวิจัยพบว่า การทำงานระหว่าง หน่วยงานบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนชุมชน ยังทำงานของตนเองอย่างอิสระ การร่วมมือกันจะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละหน่วยบริการนั้นเห็นว่าหน่วยงานได้รับประโยชน์อยู่ด้วย

5. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรมการบริหร อบต. ผู้วิจัย ได้นำประเด็นสำคัญของกิจกรรมที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

5.1 การจัดการศึกษาสายสามัญ กรรมการบริหาร อบต. มีความคิดเห็นที่ไม่ค่อยได้มีส่วนร่วม เพราะศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดำเนินการเอง จึงเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเข้าร่วมประชุมชี้แจงในการจัดกิจกรรม และอาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนการจัดการศึกษาสายสามัญมีมาก ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จึงสะดวกที่จะดำเนินการเองโดยอาศัยสถานที่โรงเรียนประถม ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือโรงเรียนมัธยม ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรม เพราะเป็นศูนย์รวม สะดวกในการติดตาม กำกับดูแล ประกอบกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีน้อย ไม่สามารถจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญให้กระจายทุกตำบลได้ แต่หากได้มีการประสานงานและทำความเข้าใจกันอย่างดี ในหลักการและวิธีการจัดกิจกรรมระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว การศึกษาสายสามัญคงจะกระจายลงสู่ทุกตำบลได้ด้วยการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ดังผลการวิจัยของ บีด (Beal. อ้างถึงใน จุฬารัตน์ จีนประชา, 2539) ที่พบว่า ตัวแปรที่ทำให้มีส่วนร่วมทุกอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติสูง เป็นตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความสนใจ ความเข้าใจในหลักการ คือถ้าเข้าใจเรื่องและผู้แนะนำหลักการโดยละเอียดถูกต้องแล้วก็มักจะให้ความร่วมมือ

5.2 การจัดการศึกษาสายอาชีพ กรรมการบริหาร อบต.เสนอแนะว่าควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนทุกตำบล ข้อเสนอนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ไม่ได้กระจายการจัดการศึกษาสายอาชีพให้ครบทุกตำบล เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณและการวางแผนระหว่างตำบลและอำเภอ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาสายอาชีพได้กระจายทั่วถึงทุกตำบลตามความต้องการของประชาชน กรรมการบริหาร อบต.ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษาและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพุทธศักราช 2540 มาตราที่ 289 ได้กำหนดให้องค์กรท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น ดังที่ ประพนธ์ ปิยะรัตน์ (2534) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึงการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนในการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุม โดยอาศัยทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้วยการพึ่งพาตนเองของท้องถิ่น

5.3 กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย กรรมการบริหาร อบต. มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่าควรสนับสนุนสื่อด้านการเกษตรและสื่อประเภทอื่น ๆ ไว้ในที่อ่านฯ ซึ่ง

ข้อเสนอแนะนี้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนได้มาใช้บริการในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และที่อ่านฯ ยังคงเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ เป็นแหล่งสำหรับอ่านหนังสือของหมู่บ้านอย่างแท้จริง แต่การที่จะพัฒนาที่อ่านฯ ให้เป็นแหล่งบริการข้อมูลข่าวสารที่ดีได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่เพียงแต่กรมการศึกษานอกโรงเรียน และกรมการที่อ่านฯ เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับที่กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2528) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลในหมู่บ้านทั้งที่เป็นและไม่ได้เป็นกรมการที่อ่านฯ มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและสม่ำเสมอในการดำเนินงาน ทั้งในระหว่างจัดตั้งและในโอกาสต่าง ๆ เช่น การออกทุนทรัพย์ การเชิญชวน การประสานงานและการดูแล ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินการจัดที่อ่านฯ ควรจะได้ตระหนักถึงบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนสื่อต่าง ๆ ด้วยส่วนหนึ่ง ดังที่ ชาติชาติริ โยสีดา (2539) กล่าวไว้ว่า การศึกษานอกระบบที่ดีคือการจัดการศึกษาที่สามารถทำให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมและมีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดเวลา

5.4 สำหรับความต้องการให้มีศูนย์การเรียนทุกตำบลนั้น เป็นข้อเสนอที่ตรงกับเป้าหมายของโครงการจัดการศึกษาในชุมชน ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ต้องการให้ทุกตำบลมีศูนย์การเรียนชุมชน โดยอยู่ในความรับผิดชอบของสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดบริการกิจกรรมการศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ให้กับประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย เล็งเห็นว่า อบต. เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจ ถึงแม้ว่าปัจจุบันศูนย์การเรียนได้กระจายลงไปจัดตั้งตามจังหวัด ตำบล และชุมชน ทั่วประเทศ ประมาณ 8,000 ศูนย์ แล้ว (พลุทรัพย์ ทองทาน, 2540) แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้บริการ ถ้าได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจาก อบต. ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนให้ครบทุกตำบลแล้ว สังคมไทยก็จะกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคน เข้าไปใช้บริการการศึกษาได้ตลอดเวลา สมกับคำกล่าวที่ว่าเป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิตโดยแท้

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรมการบริการ อบต. ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กรมการบริการ อบต. มีความสนใจและต้องการเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่จากความไม่พร้อมขององค์กร และความไม่เข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เนื่องจากการประสานงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับความรู้พื้นฐานของกรมการบริการ อบต. ส่วนใหญ่ยังอยู่

ในระดับประถมศึกษา วิทยาลัยในการพัฒนาหมู่บ้านและท้องถิ่น ยังมุ่งไปที่การสร้างถนนหนทาง และสาธารณูปโภคเท่านั้น ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกรรมการบริหาร อบต. โดยการส่งเสริม สนับสนุนทางด้านวิชาการงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เท่าที่สามารถจะทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมปอง ภูวราญ (2529) ที่พบว่า การสนับสนุนทางด้านวิชาการและงบประมาณจากเจ้าหน้าที่ทางราชการ ตลอดจนการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นภายในกลุ่มเยาวชนระดับมาก และ ผดุง อารยะวิญญู และคณะ (อ้างถึงใน พรทิพย์ สุขอร่าม, 2539) ได้พบว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลสำเร็จในการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จึงควรเน้นที่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อประโยชน์ในการให้ความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากกรรมการบริหาร อบต. ในภาคกลางที่เข้าสัมมนาคณะกรรมการบริหาร อบต. เมื่อวันที่ 27-28 มีนาคม 2540 ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสัมมนาเท่านั้น หากจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้กับกรรมการบริหาร อบต. ในภาคอื่น ๆ อาจไม่สอดคล้องกันจึงควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลางครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อเสนอแนะไว้ 2 ส่วนด้วยกันคือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกรรมการบริหาร อบต. โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา พบว่า กรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควร

สนับสนุนการศึกษาให้กรรมการบริหาร อบต. ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยจัดหลักสูตรเฉพาะให้กรรมการบริหาร อบต. หรือจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ที่จำเป็นต้องนำมาปรับปรุงชีวิตประจำวัน ซึ่งจะทำให้กรรมการบริหาร อบต. มีพื้นฐานความรู้ ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเป็นผู้นำให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นได้อย่างเต็มภาคภูมิ

1.2 ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยทำให้ทราบว่ากรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท คือ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดตั้งศูนย์การเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการจัดประชุม อบรม หรือสัมมนา คณะกรรมการบริหาร อบต. เพื่อให้ความรู้ในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่างในการที่จะทำให้กรรมการบริหาร อบต. ได้รับทราบและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในการส่งเสริมการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้พื้นฐาน เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้นอันจะเป็นผลต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ดังนั้น กรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรมีการปรับปรุงรูปแบบการทำงาน โดยเฉพาะด้านการประสานงานและการวางแผนในการจัดกิจกรรมร่วมกับกรรมการบริหาร อบต. อย่างใกล้ชิด โดยเชิญชวนให้กรรมการบริหาร อบต. ได้เข้าร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่ต้น เพื่อให้กรรมการบริหาร อบต. มีความรู้สึกร่วมเป็นส่วนร่วมเป็นเจ้าของและเป็นผู้จัดกิจกรรมในพื้นที่ความรับผิดชอบของตน ซึ่งจะเป็นผลให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนี้มากขึ้น

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาสายสามัญของกรรมการบริหาร อบต. อีกวิธีหนึ่งคือ การชี้แจง ทำความเข้าใจให้เห็นประโยชน์ของการศึกษาสายสามัญ และเชิญชวนให้ผู้ที่มิวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนต้น เข้าร่วมสมัครเรียนเป็นนักศึกษา กศน. ด้วย เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในเนื้อหาที่เรียน และเข้าใจกระบวนการของ กศน. ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญที่จะชักชวนให้กรรมการบริหาร อบต. อื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรม กศน. มากยิ่งขึ้น

1.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาสายอาชีพ ของกรรมการบริหาร อบต. นั้น กรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรมีการสร้างความรู้เข้าใจในกระบวนการจัดการศึกษาสายอาชีพให้กรรมการบริหาร อบต. เพื่อให้กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นในการสำรวจความต้องการด้านอาชีพ ชักชวน เชิญชวนผู้ที่เชี่ยวชาญด้านอาชีพที่ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น มาร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ ตลอดจนการจัดทำแผนการติดตามประเมินผลด้านอาชีพ

ควรให้กรรมการบริหาร อบต. ได้ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการติดตามและรายงาน

1.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย ควรให้กรรมการบริหาร อบต. เป็นผู้ริเริ่ม เสนอความต้องการ โดย กศน. เพียงเป็นผู้สนับสนุนหรือนำแนวทางไม่ควรเข้าไปเป็นผู้กำหนด ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ จะได้มาจากความต้องการของชุมชนนั้น ๆ จริง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดสำหรับที่อ่าน ๆ ของชุมชนนั้น และการจัดในหอกระจายข่าว เป็นต้น ก็จะทำให้กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยมากขึ้น

1.5 ผลจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์การเรียนในระดับต่ำสุดนั้น กรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรหายุทธศาสตร์และสร้างความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความคิดว่าศูนย์การเรียนเป็นสมบัติของชุมชนแต่ละชุมชน โดย อบต. เป็นผู้บริหารจัดการทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ กรรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้จุดประกายความคิด ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตลอดจนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ศูนย์การเรียนเป็นสถานที่บริการการศึกษาที่อยู่ใกล้ตัวประชาชน สามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เมื่อทุกคนในชุมชนโดยเฉพาะกรรมการบริหาร อบต. เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมองเห็นประโยชน์จากศูนย์การเรียนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนี้เพิ่มมากขึ้น

1.6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ด้านตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของการดำรงตำแหน่ง อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น พบว่า กรรมการบริหาร อบต. ที่มีตัวแปรดังกล่าวแตกต่างกันนั้น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังนั้น กรรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถวางแผนทางการพัฒนาบุคคลที่เป็นกรรมการบริหาร อบต. ให้มีความพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างจริงจัง ควรมีการประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างกรรมการบริหาร อบต. และผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาในตำบลนั้น ๆ ทุกระดับ ทุกด้าน เพื่อให้กรรมการบริหาร อบต. มองเห็นความสำคัญของกิจกรรมการศึกษา และควรเปิดโอกาสให้กรรมการบริหาร อบต. ได้วางกลไกในการควบคุมการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการประสานงานที่ได้วางไว้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ บทบาทหน้าที่ของตนตามมาตรา 67(5) ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัยในทำนองเดียวกันในภูมิภาคอื่น ๆ
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร อบต. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. ควรศึกษารูปแบบหรือวิธีการในการที่จะส่งเสริมให้กรรมการบริหาร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพโดยสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ระดับการมีส่วนร่วมแล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับ การวิจัยในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย